

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2024. (IX. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.871/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély meghatalmazott jogi képviselő (dr. Erdei Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.871/2021/7. számú másodfokú ítélete és a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 18.P.XX.22.336/2020/18. számú elsőfokú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó alperes és a felperes 2018. február 14-én kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés szerint a felperes 23 000 000 Ft kölcsönt nyújtott az alperesnek, aki azt 2018. május 16. napjáig köteles volt visszafizetni. A felek a késedelmes teljesítés esetére havi 5% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki. A felek a kölcsönt az alperes ingatlanára alapított jelzálogjoggal biztosították. Az alperesnek a kölcsönre a külföldi munkavállalás megkezdéséhez volt szüksége. Az alperes a kölcsönt határidőre nem fizette vissza a felperesnek. Az alperes 2018 decemberében 3 000 000 Ft-ot fizetett a felperesnek, amelyet a felperes a késedelmi kamattartozásra számolt el. A felek egyeztetését követően 2019. március 20-án a kölcsönszerződésüket megújították, amelyben rögzítették, hogy a 2018. február 14-én létrejött kölcsönszerződés lejárt és az alperes részéről csak részteljesítés történt, ezért a felek megállapodtak abban, hogy az alperes tartozása 30 000 000 Ft. A felek megállapodása szerint az alperes a kölcsön teljes összegét 2019. augusztus 20. napjáig köteles visszafizetni, a felek a kölcsön után havi 3% mértékű ügyleti és késedelmes teljesítés esetére havi 3% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki.
- [4] Az alperes a tartozását nem fizette meg a felperesnek. Az alperes anyagi helyzete elnehezült, végrehajtási eljárások indultak ellene, amelyben a végrehajtó lefoglalta az ingatlanát, a külföldi munkájából jövedelem nem származott.
- [5] A felperes fizetési meghagyásából az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a felperes keresetében kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest a kölcsönösszeg és annak kamatai visszafizetésére. Az alperes a felperes követelését 20 000 000 Ft tőke és ennek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerinti késedelmi kamata tekintetében elismerte, ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte. Az alperes a 2018. február 14-én kötött kölcsönszerződés késedelmi kamat kikötést tartalmazó részének részleges érvénytelenségére, és a 2019. március 20-án kötött szerződés semmisségére hivatkozott. Az alperes álláspontja szerint a kamat mértéke, valamint a második szerződés egészében 6:97. § szerinti uzsorás kikötéseknek minősültek, a követelések nem álltak arányban a kapott szolgáltatás értékével. Az alperes nehéz anyagi helyzetben volt, amelyről a felperes tudott. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes keresete alapos. A lefolytatott bizonyítás alapján a szerződések uzsorás jellege nem volt megállapítható, mert nem volt bizonyított az, hogy az alperes szorult helyzetéről a felperes tudomással bírt volna, és azt kihasználta volna. Az elsőfokú bíróság ezért szükségtelennek ítélte az alperes más követelésekkel kapcsolatos végrehajtási eljárásai iratainak beszerzését. Az elsőfokú bíróság a felperesi kérelem szerinti összeg megfizetésére kötelezte az alperest. A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. A hiánypótlást követően kiegészített indítványában az eljárás során hozott bírósági ítéletek megsemmisítését indítványozta.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tulajdonhoz való jogot. A 2018. február 14-én kötött kölcsönszerződésben biztosítékként az indítványozó tulajdonában álló ingatlanra alapított jelzálogjoggal biztosították a kölcsönt. Az ingatlan értéke lényegesen ma-

gasabb volt, mint a kölcsön összege. A jelzálog alapításával szemben nincs bírói felülvizsgálati lehetőség, ezért az indítványozó szerint ezt az Alkotmánybíróság vizsgálata pótolhatja. Az indítványozó álláspontja szerint azaz, hogy a Ptk. a 6:97. §-ban nem konkretizálja, hogy a magánszemélyek közötti szerződések esetén mi minősül feltűnően aránytalan előnynek, és a szerződés ezért mikor minősül uzsorásnak, szintén sérti a tulajdonhoz való jogát. Másrészt a Ptk. a 6:47–48. §-ai nem határozzák meg azt, hogy magánszemélyek között mekkora összegű kamat tekinthető törvényesnek és arra sem ad lehetőséget, hogy a felek által túlzott mértékben megállapított kamatot a bíróság mérsékelje, ami szintén sérti az indítványozó tulajdonhoz való jogát, mert mindez aránytalan előnyhöz juttatja a felperest az indítványozó alperes vagyonának rovására.

- [8] A támadott bírósági döntések az Alaptörvény XV. cikk (2) és (4) bekezdését is sértik. Egyrészt a jogszabályi környezet a vagyoni helyzet szerinti megkülönböztetés tilalmába ütközik azzal, hogy a Ptk. 6:97. §-a nem határozza meg egyértelműen a feltűnően aránytalan előny szempontjait és azt sem, hogy a Ptk. 6:47–48. §-ai mekkora mértékű kamatot tekintenek törvényesnek. Másrészt a Ptk.-t jelen ügyben alkalmazó bírósági döntések is sértik a XV. cikk (2) és (4) bekezdését, mert azzal, hogy nem vették figyelembe azt, hogy az indítványozó szorult anyagi helyzetét kihasználva kötötte meg a felperes a szerződéseket, és nem állapították meg a szerződések uzsorás jellegét.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését is sértik a bírósági döntések, mert a bíróságok elutasították az indítványozóval szembeni végrehajtási eljárások iratainak a beszerzését, ezért nem tudta bizonyítani azt, hogy szorult helyzetben volt a szerződések megkötésekor, amelyet felismerve a felperes uzsorás szerződéseket kötött vele. A bíróságok azt sem vették figyelembe, hogy *vis maior* helyzet következett be akkor, amikor a koronavírus világjárvány miatt 2020 márciusától elrendelt korlátozások miatt meghiúsult a svájci munkavállalás lehetősége.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogerős ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2022. április 7-én vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2022. június 7-én, határidőben terjesztette elő.
- [12] Az indítványozó jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.
- [13] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány tartalmazza a) a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.871/2021/7. számú másodfokú ítélete és a Budapesti XX, XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 18.PXX.22.336/2020/18. számú elsőfokú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) és (4) bekezdéseit és a XXVIII. cikk (1) bekezdését]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntéseket.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárásban alperes volt. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozással a bírósági eljárást lezáró, további rendes jogorvoslattal nem támadható bírói döntésekkel szemben élt alkotmányjogi panasszal, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [16] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vesz fel.

- [17] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmeként és a vagyoni helyzete alapján hátrányos megkülönböztetése indokaként azt hozta fel, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor olyan szorult anyagi helyzetben volt, amely megalapozza a megkötött szerződések semmisségét. Az, hogy a bíróságok nem állapították meg a szerződések uzsorás jellegét, sértette a tulajdonhoz való jogát, mert a felperes indokolatlan vagyoni előnyhöz jutott, valamint vagyoni helyzete szerint hátrányos megkülönböztetést jelentett vele szemben az, hogy az eredeti kölcsönösszeg meg nem fizetését követően újabb szerződést kötöttek, amely hátrányosan érintette őt. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és a kiegészített alkotmányjogi panasz indokolásában is végső soron azt vitatja, hogy az eljáró bíróságok nem állapították meg a szerződés uzsorás jellegét, és hogy ez milyen közvetett alkotmányjogi következményekkel járt. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmeként is azt állítja, hogy a folyamatban lévő végrehajtási eljárás iratainak beszerzése bizonyította volna azt, hogy a hátrányos helyzetét kihasználva jutott az alapügy felperese feltűnően aránytalan vagyoni előnyhöz, így a megkötött szerződés uzsorás volt.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában az eljáró bíróságok döntéseinek felülbírálatára irányul, mert nem ért egyet azzal, ahogy a bíróságok a bizonyítékokat értékelték és az irányadó jogszabályokat értelmezték.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. A bírói döntések, és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslással nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott [3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]]. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22], 3251/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mivel az indítvány felülmérlegelésre irányult, ezért nem álltak fenn az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételek.
- [20] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) bekezdés, az Abtv. 29. § és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. szeptember 10.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1445/2022.

